

ГОСПОДАРСЬКЕ ПРАВО ТА ПРОЦЕС

УДК 346.5

DOI <https://doi.org/10.15421/392195>

Коршун А. В.,

*аспірант кафедри цивільного, господарського права та процесу
Академії адвокатури України*

ЩОДО ПИТАННЯ ВВЕДЕННЯ В ОБІГ ТЕРМІНА «КОМПЛАЄНС» У СФЕРІ ГОСПОДАРЮВАННЯ В УКРАЇНІ

ON THE ISSUE OF INTRODUCING THE TERM «COMPLIANCE» IN THE BUSINESS FIELD IN UKRAINE

У статті досліджується питання передачі українською мовою терміна іншомовного походження «compliance», що набуває все більшого поширення у сфері господарювання в Україні, водночас нього якого існує варіативність у підходах до передачі його українською мовою. Автором досліджено роботи вітчизняних і зарубіжних науковців у сфері термінознавства, на основі яких будується доведення позиції щодо використання поняття комплаєнсу у сфері господарювання. У зв'язку з цим у роботі проаналізовано етимологію слова «compliance», довідково наведено шляхи його походження, а також доводиться інтернаціональний характер поняття комплаєнсу через дослідження його позначення у мовах різних мовних сімей і груп, а саме: в чеській, монгольській, німецькій, японській, французькій та іспанській мовах. Автором досліджено вживаність на позначення поняття «compliance» в українській мові транслітерованого з англійської мови терміна «комплаєнс» в науці і законодавстві України, а також варіацій перекладу терміна «compliance» за допомогою питомих українських слів «дотримання» та «відповідність». У статті проаналізовано доцільність альтернативного позначення поняття через використання питомих українських слів «відповідність» або «дотримання» порівняно з використанням його транслітерованого відповідника через призму природи поняття комплаєнсу, цілей впровадження цього явища в Україні, його системності і передачі споріднених до терміна «комплаєнс» терміноодиниць. Автор доходить висновку про невідповідність українськомовних термінів на позначення «compliance» з використанням перекладних словосполучень вимогам, які ставляться до термінологічних одиниць, та водночас виокремлює переваги використання транслітерованого з англійської мови терміна «комплаєнс». У статті доводиться доцільність використання міжнародного терміна «compliance» як транслітерованої лексичної одиниці у сфері господарювання також і з огляду на глобалізаційні та євроінтеграційні процеси, які торкаються представників вітчизняного бізнесу. У роботі означено перспективні напрями дослідження терміна «комплаєнс» та надаються рекомендації щодо його уніфікації в законодавстві України, зокрема, в банківському та антикорупційному законодавстві.

Ключові слова: *комплаєнс-система, комплаєнс-контроль, антикорупційне законодавство, банківське законодавство, термінологія, іншомовний юридичний термін, дотримання норм, відповідність законодавству, суб'єкт господарювання, транснаціональна корпорація, корпоративне управління.*

The article examines the issue of transferring in Ukrainian the term of foreign origin «compliance», which is becoming more common in the business field in Ukraine and at the same time has variability in approaches to its transfer in Ukrainian. The author studies the works of domestic and foreign scientists in the field of terminology, on the basis of which the proof of the argument on the use of the concept of compliance in the business field is built. In this regard, the paper analyzes the etymology of the word «compliance», gives the ways of its origin, and proves the international nature of the concept of compliance through the study of its designation in the languages of different language families and groups, namely: Czech, Mongolian, German, Japanese, French and Spanish. The author investigates the use of the Ukrainian term «комплаєнс» transliterated from English in Ukrainian science and legislation to designate the term «compliance», as well as variations of the translation of the term «compliance» with the specifically Ukrainian words «дотримання» and «відповідність». The article analyzes the expediency of alternative notation of the concept through the use of the specifically Ukrainian words «дотримання» or «відповідність» compared with the use of its transliterated counterpart through the prism of the nature of the compliance concept, the goals of implementing this phenomenon in Ukraine, its consistency and transfer of terms related to the term «комплаєнс». The author concludes that the Ukrainian-language terms for «compliance» using translated phrases do not meet the requirements for terminological units, and

at the same time highlights the advantages of using the term transliterated from English. The article also proves the expediency of using the international term «compliance» as a transliterated lexical unit in the business field considering the globalization and European integration processes that affect the representatives of domestic business. The paper identifies prospective research areas of the term «комплаєнс» and provides recommendations for its unification in the legislation of Ukraine, in particular, in banking and anti-corruption legislation.

Key words: *compliance system, compliance control, anti-corruption legislation, banking legislation, terminology, foreign legal term, business entity, transnational corporation, corporate governance.*

Вступ. Розвиток такого поняття, як комплаєнс, на міжнародній арені почався не так давно. Наприкінці попереднього сторіччя ним почали позначати сукупність заходів із забезпечення відповідності компанії законодавству, внутрішнім документам компанії, міжнародним галузевим нормам, найкращим практикам тощо. У зв'язку з новизною цього поняття як на міжнародній арені, так і на національному рівні у науці та практиці з'являється все більше актуальних питань, пов'язаних із ним, які потребують вирішення.

З активним приходом в Україну транснаціональних корпорацій, які були першими дійовими особами, що стали впроваджувати комплаєнс-системи, виникла потреба також позначати поняття, яке сформувалося в англійській мові, українським відповідником. На практиці транслітерований термін іншомовного походження «комплаєнс» уже давно закріпився серед фахівців у відповідній сфері. У своїх дослідженнях ми також використовуємо саме такий термін. Проте для низки науковців та фахівців, не пов'язаних із сферою комплаєнсу, можуть виникати питання стосовно його іншомовного характеру. Тому необхідність використання його саме у такому вигляді потребує дослідження та обґрунтування. Крім того, потребує уваги також наявність варіативності у кодифікації терміна «комплаєнс» (закріпленого й усталеного в законодавстві) щодо певних сфер законодавства (наприклад, антикорупційного і банківського), тому у законодавця може виникати проблема вибору термінологічної одиниці з низки тих, що перебувають в юридичному обігу. Завданнями статті є визначити допустимість і обґрунтованість використання траслітерованого з англійської на українську мову терміна «комплаєнс», виокремити переваги використання поняття саме у такому вигляді на практиці, в законодавстві та у науці, а також означити перспективи подальшого дослідження терміна.

Виклад основного матеріалу. Як зазначає Н.В. Артикуца, предметом дослідження якої є законодавчі терміни, кожен термін має свої семантичні, етимологічні, граматичні та стилістично-функціональні параметри, які мають значення під час визначення переваг одного терміна над іншим, у тому числі в цілях використання відповідного позначення в законодавстві. Зокрема, «етимологічна характеристика терміна складається з історії його походження та розвитку: питомий чи запозичений термін; якщо запозичений, то [слід] визначити, з якої мови походить; національний чи інтернаціональний» [1, с. 41].

Так, саме слово «комплаєнс» походить з англійської мови (compliance) і означає згоду, відповідність, погодження. Термін «compliance» утворився з дієслова «to comply», що перекладається як «відповідати». В Оксфордському словнику англійської мови «compliance» визначається як діяльність згідно зі встановленими вимогами чи вказівками, або ж покора («compliance is an action in accordance with a request or command, obedience») [2]. Етимологія слова «відповідність» (англ. – «compliance») походить від латинського слова «complire», що означає «заповнити» і, отже, «завершити дію, операцію або процес» і «виконати обіцянку» [3, с. 383].

Поняття комплаєнсу зародилось у Сполучених Штатах Америки на початку 70-х років минулого століття і почало звідти свій розвиток [4]. Тобто термін «комплаєнс» є запозиченим іншомовним терміном, який походить з англійської мови і в буквальному сенсі означає «відповідність» або «дотримання», проте як термінологічна одиниця «compliance», як правило, передається в українській мові транслітерацією. Водночас у прихильників позиції обмеження вводу в юридичний обіг термінів іншомовного походження можуть виникати пропозиції щодо доцільності пошуку суто українського відповідника зазначеному терміну. У зв'язку з цим авторка пропонує роз-

глянути деякі аргументи «за» та «проти» обох зазначених позицій.

Слід зазначити, що термін «комплаєнс» є кодифікованим терміном. Так, у законодавстві України термін «комплаєнс» знайшов своє місце в таких рекомендаційних та нормативно-правових актах, як:

– Закон України «Про ринки капіталу та організовані товарні ринки» № 3480-IV від 23 лютого 2006 року (в редакції Закону України «Про внесення змін до деяких законодавчих актів України щодо спрощення залучення інвестицій та запровадження нових фінансових інструментів» № 738-IX від 19 червня 2020 року) з 1 липня 2021 року закріпив термін «комплаєнс», використовує поняття «підсистема комплаєнсу», «функція з комплаєнсу»;

– Закон України «Про банки і банківську діяльність» № 2121-III від 7 грудня 2000 року (в редакції Закону України «Про внесення змін до деяких законодавчих актів України щодо вдосконалення питань організації корпоративного управління в банках та інших питань функціонування банківської системи» від № 1587-IX від 30 червня 2021 року), який з 5 серпня 2021 року використовує поняття «головна посадова особа банку, відповідальна за здійснення контролю за дотриманням норм (комплаєнс)», «головний комплаєнс-менеджер», «підрозділ контролю за дотриманням норм (комплаєнс)»;

– Методичні рекомендації щодо вдосконалення корпоративного управління в банках України, затвержені постановою Правління Національного банку України (надалі – НБУ) № 98 від 28 березня 2007 року, в яких найперше використали терміни «дотримання вимог законодавства та внутрішніх процедур (комплаєнс)», терміни «комплаєнс-ризик», «система комплаєнс» в правовому акті України;

– Положення про організацію внутрішнього контролю в банках України, затвержене постановою Правління НБУ № 867 від 29 грудня 2014 року, що закріпило термін «комплаєнс» як самостійний, а також терміни «комплаєнс-ризик», «комплаєнс-підрозділ»;

– Положення про організацію системи управління ризиками в банках України та банківських групах, затвержене постановою Правління НБУ № 64 від 11 червня 2018 року, в якому зазначаються такі терміни, як: «контроль

за дотриманням норм», «функція контролю за дотриманням норм (комплаєнс)», «підрозділ контролю за дотриманням норм (комплаєнс)», «підрозділ комплаєнс», «комплаєнс-ризик», «головний комплаєнс-менеджер (ССО)» [ССО – Chief Compliance Officer];

– Методичні рекомендації щодо організації корпоративного управління в банках України, схвалені рішенням Правління НБУ № 814-рш від 3 грудня 2018 року, у яких використовуються терміни «підрозділ контролю за дотриманням норм (комплаєнс)», «функція комплаєнсу», «система контролю за дотриманням норм (комплаєнс)»;

– Положення про організацію системи внутрішнього контролю в банках України та банківських групах, затвержене постановою Правління НБУ № 88 від 2 липня 2019 року, в якому НБУ оперує поняттями «комплаєнс-цілі», «підрозділ контролю за дотриманням норм (комплаєнс)»;

– Кодекс корпоративного управління: ключові вимоги і рекомендації, затверджений рішенням Національної комісії з цінних паперів та фондового ринку (надалі – НКЦПФР) № 118 від 12 березня 2020 року, в якому зазначаються терміни: «комплаєнс», «система комплаєнсу», «функція комплаєнсу», «практики комплаєнсу»;

– Положення про авторизацію осіб, які мають намір провадити діяльність з надання інформаційних послуг на фондовому ринку, та умови провадження такої діяльності, затвержене рішенням НКЦПФР № 670 від 27 вересня 2018 року, яке визначає термін «комплаєнс» та вимагає його наявності для юридичних осіб, які мають намір провадити діяльність з надання інформаційних послуг на фондовому ринку;

– Положення про порядок атестації фахівців із питань фондового ринку, затвержене рішенням НКЦПФР № 319 від 25 червня 2020 року, яким закріплено термін «комплаєнс»;

– Вимоги (правила) щодо здійснення діяльності з торгівлі цінними паперами: брокерської діяльності, дилерської діяльності, андеррайтингу, управління цінними паперами, затвержені рішенням НКЦПФР № 640 від 3 листопада 2020 року, які також містять термін «комплаєнс», оперують поняттями «комплаєнс підрозділ», «комплаєнс-офіцер», «комплаєнс ризик».

З огляду на зазначене можна зробити висновок, що, хоча в деяких актах законодавства і вживаються такі варіації терміна «комплаєнс», як «дотримання норм» чи «дотримання вимог», такі термінологічні словосполучення майже у всіх випадках все ж доповнюються уточнюючим терміном «комплаєнс». У цьому контексті І.Д. Заремба та Л.М. Сивак звертали увагу в своїх роботах, що одним із правил використання іншомовних термінів є уникнення вживання в одному тексті на позначення того самого поняття як українського терміна, так й іншомовного відповідника (необхідно зупинитися на одному із варіантів і лише його вживати в тексті документа) [5, с. 368].

На відміну від законодавчої сфери використання поняття, в наукових дослідженнях та в юридичній практиці в обігу перебуває саме термін «комплаєнс». До прикладу, у своїх наукових роботах термін «комплаєнс» (рос. «комплаєнс») використовують чи не всі науковці, які досліджують відповідну тему, зокрема: Г.А. Нерсисян, Л. Правдива, А.Ю. Герасименко, В.Б. Иванов, І.Ф. Лаврик, І.В. Коляда, Н.В. Москаленко, С.С. Теленик, Ю.А. Крохіна, П.С. Матвеев, М.Ю. Можаровський, А.В. Гаврікова, О.В. Неізнана, М.В. Селезньова, О. Данілін, М.М. Альошин, О.І. Альошина, Ю. Бондаренко. Досить неоднозначним є підхід Ю.В. Глибокої, оскільки під час перекладу міжнародного стандарту ISO 19600:2014 «Compliance management systems – Guidelines» російською мовою науковець пропонує відображати термін «compliance» як «обеспечение соответствия нормам», хоч у цьому ж дослідженні авторка використовує терміни «комплаєнс-система», «комплаєнс-менеджмент» тощо [6].

Загалом, Н.В. Артикуца доходила висновку, що «найпоширеніші термінологічні одиниці іншомовного походження в нормативно-правових актах не перекладаються і передаються за допомогою транслітерації» [1, с. 41]. Також Н. Краснопольська зазначала, що однією із причин запровадження і застосування іншомовних термінів у юриспруденції є необхідність заміни громіздкого терміна-словосполуки однослівним запозиченим терміном [7].

Тому, на нашу думку, якщо використовувати питому український відповідник терміна compliance (без прямого запозичення), він може

не повною мірою співвідноситись із такими вимогами до термінів, як стислість, однозначність та вживаність. На таку перевагу запозичених термінів, пов'язану із завданням уникнути полісемії питомих термінів, також звертали увагу у своєму дослідженні О.О. Реформатський та Н. Краснопольська [7]. Так, полісемантичність слова «відповідність» або «дотримання» може бути компенсована частково використанням термінологічного словосполучення у вигляді «система відповідності» («програма відповідності») або «дотримання норм [вимог]» як аналога терміна «комплаєнс» та багатокомпонентних сполучень термінів «система контролю за дотриманням норм [вимог]» (комплаєнс-система), «ризик невідповідності» (комплаєнс-ризик), «функція контролю за відповідністю» (комплаєнс-функція), «контроль відповідності» чи «контроль за дотриманням норм [вимог]» (комплаєнс-контроль). Проте у разі із вказаними словосполученнями під питанням може опинитись однозначність та упізнаваність таких термінів, враховуючи те, що (1) слово «відповідність» формує термінологічні словосполучення, які використовуються у вузькому регулюванні окремих сфер господарювання: «програма відповідності» – у сфері постачання електричної енергії [8]; «система оцінки відповідності», «процедура оцінки відповідності» у сфері технічних регламентів та оцінки відповідності продукції [9] тощо; (2) словосполучення «дотримання норм [вимог]» саме по собі може розумітися буквально як дотримання вимог законодавства і загальнообов'язкових норм, що не співвідноситься із семантикою терміну «комплаєнс». Тому і багатокомпонентне термінологічне словосполучення «контроль за дотриманням норм» може, на думку авторки, так само не відображати собою в повній мірі тієї дефініції, яка закладається у сам термін.

Крім того, термін «compliance» може мати інтернаціональну природу. Як зазначають науковці, чийм предметом дослідження стала термінологія, основними ознаками ідентифікації інтернаціональності слова є збереження його зовнішньої форми із можливими фонетичними й морфологічними відмінностями через національну специфіку мови; повний або частковий збіг семантичного змісту в неспоріднених мовах; єдина мова-джерело [26, с. 89]. Н. Крас-

нопольська вказувала, що «інтернаціоналізмами, слідом за В.В. Акуленком, вважаємо такі лексеми, які зафіксовано в чотирьох або більше мовах, що відносяться не менше ніж до трьох мовних сімей» [7]. Н.В. Артикуца, у свою чергу, підкреслювала, що при цьому «перевага надається усталеним питомим та інтернаціональним (міжнародним) термінам (поширені більше ніж у трьох неспоріднених мовах)» [1, с. 41].

Так, поняття комплаєнсу передається в чеській мові (підгрупа західнослов'янських мов індоєвропейської сім'ї) у вигляді запозиченого з англійської мови «compliance» [16, 17]. Також у німецькій мові в загальнообов'язковому для фінансових інституцій акті регулятора – Федерального управління фінансового нагляду можна зустріти транслітерований термін «compliance» [11].

У монгольській мові (монгольська група мов алтайської сім'ї мов) поняття комплаєнсу передається як «комплаєнсийн»: профільна неприбуткова організація з комплаєнсу в Монголії містить зазначене слово у своїй назві (Монголын Комплаєнсийн Холбоо – Mongolian Compliance Association), також цей термін часто використовується в Монголії на відповідних комплаєнс-форумах [20], у практиці фінансових інституцій [18; 19] і дослідницьких роботах [21]. У японській мові (сім'я японо-рюкюських мов) відповідник комплаєнсу (コンプライアンス) звучить як «конпураянсу» («konpuraiansu») [22].

У французькій мові (індоєвропейська сім'я мов, романська група) термін «комплаєнс» передається двома способами – або як запозичений термін «compliance», або як французьке слово «conformité» [23]. Водночас деякі автори вказують на те, що переклад терміна «compliance» французьким словом «conformité», яке означає «відповідність», негативно впливає на однозначність та упізнаваність цього терміна, оскільки лексична одиниця «conformité» використовується часто як елемент інших термінологічних словосполучень і не завжди одразу вказує на правильну семантику поняття [24]. В іспанській мові термін «compliance» використовується разом із альтернативним терміном «cumplimiento normativo» на практиці і в науці [12; 13; 14]. Також відповідний термін використовується Іспанською асоціацією з комплаєнсу (Asociación Española de Compliance, ASCOM) [15].

Отже, наведене вище дає змогу припустити наявність у терміна «комплаєнс» інтернаціональності як ознаки, яка вказує на прийнятність використання міжнародного терміна «compliance» як транслітерованої лексичної одиниці.

Потребує окремої уваги той випадок, коли в законодавстві запроваджуються норми/вимоги щодо впровадження підприємством/установою/організацією інструментарію комплаєнсу без використання при цьому терміна «комплаєнс» та його похідних у відповідних положеннях. Нині яскравим прикладом не зовсім зрозумілого, на думку авторки, підходу є закріплення вимог щодо елементів антикорупційного комплаєнсу (антикорупційна програма, конфлікт інтересів, обмеження щодо подарунків, положення щодо етичної поведінки, захист викривачів, оцінка корупційних ризиків, уповноважені підрозділи (уповноважені особи) з питань запобігання та виявлення корупції тощо) в Законі України «Про запобігання корупції» № 1700-VII від 14 жовтня 2014 року (надалі – Закон №1700-VII) без вказівки на належність цих заходів до підінституту комплаєнсу. Так, на практиці відповідне регулювання розуміється як основа антикорупційного комплаєнсу [25, с. 24–31]. Проте для багатьох підприємств постає складне завдання втілити вимоги антикорупційного законодавства, які регулюють впровадження підприємством окремих зазначених у Законі заходів, якщо на підприємстві впроваджена загальна комплаєнс-система. Часто компаніям доводиться або створювати окремі структури для виконання норм законодавства (наприклад, призначати окрему Уповноважену особу (підрозділ) із питань запобігання та виявлення корупції, а не покладати її (його) функції на вже існуючого комплаєнс-офіцера (комплаєнс-підрозділ тощо), або самостійно займатися визначенням шляхів уніфікації систем з урахуванням різниць у термінології. До прикладу, основний локальний документ у сфері комплаєнсу в ПрАТ «Національна енергетична компанія «Укренерго» – комплаєнс-політика Укренерго, розроблена відповідно до міжнародних стандартів Організації економічного співробітництва та розвитку (ОЕСР), які використовують терміносистему комплаєнс, проте водночас в ній імплементовані заходи на виконання вимог законодавства (з урахуванням закріпленої

в Законі № 1700-VII термінології) [27]. Отже, на нашу думку, використання у Законі № 1700-VII терміносистеми комплаєнсу продиктоване необхідністю застосування у законодавстві України уніфікованого підходу до використання терміна «комплаєнс» та забезпечення системного розуміння серед господарюючих суб'єктів комплаєнс-процесів і практик для їхньої успішної імплементації на підприємствах.

Можемо припустити, що використання іншомовних юридичних термінів в умовах інтенсивної глобалізації, в ході процесу інтеграції до Європейського Союзу, інтернаціоналізації правових інструментів буде лише посилюватися. Комплаєнс же як явище за своєю природою не слід розглядати лише в рамках національного режиму з огляду на таке. По-перше, потужним поштовхом до його розвитку і водночас його головним завданням було забезпечити виконання компаніями вимог актів екстериторіальної дії. Такі акти навіть нині можуть сягати своєю юрисдикцією суб'єктів господарювання в Україні за умови наявності певних підстав [4]. Тому можна дійти висновку, що це явище не є відокремленим продуктом – реакцією компаній на вимоги національного законодавства. Більше того, воно за своїм визначенням є ширшим навіть за законодавчі вимоги іноземних країн, які мають екстериторіальну дію, оскільки комплаєнс може опиратися на найкращі практики здійснення господарської діяльності, міжнародні правила ділової етики, рекомендації міждержавних (міжнародних) організацій тощо. По-друге, у результаті прийняття актів екстериторіального характеру їх найбільшими «мішенями» стали транснаціональні корпорації, які стали першими (і, якнайвірогідніше, тими компаніями, які досі тримають лідерство) серед організацій – суб'єктів впровадження комплаєнс-програм. Комплаєнс став і є досі тим універсальним інструментом корпоративного управління, який активно використовується транснаціональними корпораціями. При цьому у своїй господарській діяльності, яка може бути представлена у декількох десятках країн, таким організаціям зручно використовувати у своїх внутрішніх документах, які часто поширюються на всі їх представництва / дочірні компанії, універсальний термін «compliance» і його транслітеровані відповідники.

У контексті України авторка пропонує для визначення доцільності застосування на практиці і в законодавстві транслітерованого терміна іншомовного походження або пошуку його питомо українського відповідника зупинитися також на глобальних цілях впровадження цього явища в Україні. Так, не потребує додаткового обґрунтування поточний стан правосвідомості господарюючих суб'єктів в Україні. Це частково відображається рівнем корупції (Україна посіла за результатами 2020 року 117 місце із 180 держав в Індексі сприйняття корупції (Corruption Perceptions Index) [28], кількістю рейдерських захоплень, низькою загальною корпоративною культурою бізнес-сектору тощо. При цьому, до прикладу, згідно з дослідженнями іноземних учених, за відсутності достатніх (слабкості) макроінститутів з контролю за корупцією, корпоративні антикорупційні мезоінститути служать їх заміною, тобто запобігання корупції на рівні країни та фірми може замінюватись одне одним [29, с. 11]. Тому комплаєнс потрібен вітчизняним компаніям для покращення рівня їхньої корпоративної культури і добросовісності.

Висновки. Отже, поняття «compliance» у сфері господарювання, що зародилося за кордоном та набуло поширення в Україні, має інтернаціональну природу, є доволі поширеним у використанні на практиці та в науці як транслітерований з англійської мови термін «комплаєнс». Така термінологічна одиниця вживається в законодавстві доволі несистемно і передбачає варіативність використання, що рекомендується усунути для забезпечення єдності й однозначності розуміння самого поняття комплаєнсу та його терміносистеми. Водночас припускаємо, що штучна зміна підходу до відображення поняття комплаєнсу через унормування використання саме питомо його українського відповідника не сприятиме розумінню і засвоєнню (та в результаті – поширенню) відповідних практик суто національними, українськими компаніями. Така системна фрагментація і відокремлення від міжнародно поширеного терміна, який за своєю суттю орієнтований на інтернаціональність, засвоєння найкращого міжнародного досвіду у сфері господарювання, може стати окремою загрозою для розвитку цього яви-

ща серед бізнес-спільноти України. Водночас ми переконані, що уніфікація у законодавстві підходів до використання поняття комплаєнсу через його транслітерацію з англійської мови дозволить забезпечити системне розуміння у представників бізнесу зазначеної новели господарювання в контексті положень укра-

їнського, зарубіжного законодавства і найкращих практик ведення бізнесу. Відповідно, перспективами для подальших досліджень терміна «комплаєнс» є його визначення, дослідження його системної і галузевої приналежності, природи та змісту похідних від нього багатокomпонентних терміносполучень.

ЛІТЕРАТУРА:

1. Артикуца Н.В. Законодавчі терміни та їх визначення. Наукові записки. Юридичні науки. 2009. Т. 90. С. 39–44. URL: http://ekmair.ukma.edu.ua/bitstream/handle/123456789/605/Artykutsa_Zakonodavchi%20terminy.pdf?sequence=1&isAllowed=y
2. Комплаєнс. Википедия – свободная энциклопедия: вебсайт. URL: <https://ru.wikipedia.org/wiki/%D0%9A%D0%BE%D0%BC%D0%BF%D0%BB%D0%B0%D0%B5%D0%BD%D1%81> (дата обращения: 29.08.2021)
3. Aronson J.K. Compliance, concordance, adherence. British journal of clinical pharmacology. April, 2007. Issue No 63(4). P. 383–384. DOI: 10.1111/j.1365-2125.2007.02893.x
4. Коршун А.В. Комплаєнс у сфері господарювання: історичний аспект становлення та тенденції розвитку. *Право і суспільство*, м. Дніпро. № 6, 2020 р. С. 62–70. DOI: <https://doi.org/10.32842/2078-3736/2020.6.1.10>
5. Заремба І.Д., Сивак Л.М. Українізація іншомовних термінів. Молодий вчений. Секція: Філологічні науки. Вип. № 4(31). Квітень, 2016. С. 366–370.
6. Глубокая Ю.В. Проект национального стандарта ГОСТ Р ИСО 19600-2018: системный подход к внедрению комплаєнс-программ для обеспечения соответствия деятельности организаций применимым нормам и преимуществу для организаций. Электронный научный журнал «Век качества». 2019. No 3. С. 19–32. URL: <http://www.agequal.ru/pdf/2019/319002.pdf> (дата обращения: 13.08.2021)
7. Краснопольська Н. Запозичення в українській термінології менеджменту. Вісник Національного університету «Львівська політехніка». Серія «Проблеми української термінології». Львів. 2010. Вип. № 675. С. 125–130. URL: <http://science.lpnu.ua/terminology/all-volumes-and-issues/visnik-no-675-2010/zapozichennya-v-ukrayinskiy-terminologiyi> (дата звернення: 29.08.2021)
8. Про затвердження Ліцензійних умов провадження господарської діяльності з розподілу електричної енергії. Нацком.енергетики, ком.послуг. Постанова від 27.12.2017, № 1470. Дата оновлення: 11.02.2021. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/v1470874-17#Text> (дата звернення: 09.08.2021)
9. Про технічні регламенти та оцінку відповідності. Закон України від 15.01.2015 №124-VIII. Дата оновлення: 03.07.2020. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/124-19#Text> (дата звернення: 09.08.2021)
10. Compliance (BWL). Wikipedia – Die freie Enzyklopädie. URL: [https://de.wikipedia.org/wiki/Compliance_\(BWL\)](https://de.wikipedia.org/wiki/Compliance_(BWL)) (last accessed: 02.09.2021)
11. Mindestanforderungen an die Compliance-Funktion und weitere Verhaltens-, Organisations- und Transparenzpflichten [Мінімальні вимоги до комплаєнс-функції та інші зобов'язання щодо поведінки, організації та прозорості]. Bundesanstalt für Finanzdienstleistungsaufsicht [Федеральне управління фінансового нагляду Німеччини], genehmigt am 19.04.2018 (дата оновлення: 10.08.2021). URL: https://www.bafin.de/SharedDocs/Veroeffentlichungen/DE/Rundschreiben/2018/rs_18_05_wa3_macomp.html (дата звернення: 02.09.2021)
12. Cumplimiento normative. Wikipedia – La enciclopedia libre. URL: https://es.wikipedia.org/wiki/Cumplimiento_normativo (last accessed: 02.09.2021)
13. Martín A.N. Problemas fundamental es del cumplimiento normative en el derecho penal. Temas de derecho penal económico: empresa y compliance Anuario de Derecho Penal 2013–2014. P. 171–200. URL: https://perso.unifr.ch/derechopenal/assets/files/anuario/an_2013_06.pdf
14. Garat M.P. The companies compliance: an instrument for the normative fulfillment and a guarantee for the fundamental rights. Revista de la Facultad de Derecho de México Tomo LXVIII. Núm. 271. Mayo – Agosto, 2018. DOI: <http://dx.doi.org/10.22201/fder.24488933e.2018.271.65375>
15. Asociación Española de Compliance. Página web oficial. URL: <https://www.asociacioncompliance.com/videos/sobre-ascom/#nosotros> (last accessed: 02.09.2021)
16. Korporátní compliance. Wikipedie – Otevřená encyklopedie. URL: https://cs.wikipedia.org/wiki/Korpor%C3%A1tn%C3%AD_compliance (last accessed: 02.09.2021)
17. Moravec T., Andreisová L. Obchodní společnosti pohledem Corporate Governance [Бізнес-компанії з точки зору корпоративного управління]. Praha: Grada Publishing a.s., 2021. ISBN: 9788027141692. 312 p.

18. Хүмүүс яагаад комплаенсийн тухай ярих болов? [Чому люди говорять про комплаєнс?]. Веб-сайт новин «IKON.mn». URL: <https://ikon.mn/n/1fq4> (дата звернення: 05.09.2021)
19. Комплаєнс. Монгол Улсын Хөгжлийн Банк [Development bank of Mongolia, website]. URL: <https://www.dbm.mn/transparency/compliance> (last accessed: 05.09.2021)
20. «Комплаєнс форум 2016» 4 дэх жилдээ амжилттай зохион байгуулагдлаа [«Комплаєнс форум 2016» був успішно організований вже четвертий рік]. Веб-сайт новин «News.mn». URL: <https://news.mn/r/749809/> (last accessed: 05.09.2021)
21. Соронзонболдын У. Финтекийг ашиглан мөнгө угаах гэмт хэрэгтэй тэмцэх, түүнээс урьдчилан сэргийлэх, хяналтын тогтолцоог сайжруулах нь [Борьтба, профілактика та удосконалення системи контролю ФінТех]. Дипломна робота бакалавра ділового адміністрування. Університет фінансів та економіки. Улаанбаатар. 2021. 94 с. URL: http://repository.ufe.edu.mn:8080/xmlui/bitstream/handle/8524/2212/B17FA1250_%D0%A1.%D0%A3%D0%B4%D0%B0%D0%BC%D0%B7%D0%B0%D1%8F%D0%B0.pdf?sequence=1&isAllowed=y
22. コンプライアンス [compliance]. Weblio – Japanese dictionary. <https://www.weblio.jp/content/%E3%82%B3%E3%83%B3%E3%83%97%E3%83%A9%E3%82%A4%E3%82%A2%E3%83%B3%E3%82%B9> (last accessed: 05.09.2021)
23. Conformité [compliance]. Wikipédia – L'encyclopédie libre. URL: <https://fr.wikipedia.org/wiki/Conformit%C3%A9> (last accessed: 05.09.2021)
24. Gaudemet A. What is compliance? Le grand continent. 30 août 2020. URL: <https://legrandcontinent.eu/fr/2020/08/30/what-is-compliance/> (last accessed: 05.09.2021)
25. Окунев О.Й., Бойко О.І., Лукін С.Ю. Антикорупційний комплаєнс. Посібник для програми з підготовки осіб, відповідальних за реалізацію антикорупційної програми. Професійна асоціація корпоративного управління. Навч. посібн. 2018. 178 с. URL: <http://cgpa.com.ua/wp-content/uploads/2018/07/Compliance.pdf>
26. Ковальчук О.П. Інтернаціоналізми як компоненти запозиченої епонімічної лексики в сучасній українській та англійській мовах. Закарпатські філологічні студії. Вип. 9. Т. 2. Ужгород, 2019. С. 88–91. URL: <https://dspace.uzhnu.edu.ua/jspui/bitstream/lib/33166/1/ИНТЕРНАЦИОНАЛИЗМИ%20ЯК%20КОМПОНЕНТИ%20ЗАПОЗИЧЕНОЇ%20ЕПОНІМІЧНОЇ.pdf>
27. Комплаєнс політика. Національна енергетична компанія «Укренерго». URL: https://ua.energy/pro_kompaniyu/compliance/komplayens-polityka/ (дата звернення: 06.09.2021)
28. Індекс сприйняття корупції. Трансперенсі Інтернешнл Україна. URL: <https://ti-ukraine.org/research/index-spryjuattyu-koruptsiyi-2020/> (дата звернення: 01.10.2021)
29. La Rosa, Fabio, Bernini, Francesca & Terzani, Simone. Does corporate and country corruption risk affect CEO performance? A study of the best-performing CEOs worldwide. European Management Journal. 2021. 13 p. DOI: 10.1016/j.emj.2021.05.002